

Voigt: Saa onfseligt, som det vist vilde være, om Fæstegodset i Almindelighed kunde gaae over til Selveiendom, saa lidet anbefaleligt troer jeg, at den Maade er, som det foreliggende Lovudkast har foreslaaet. Jeg skal tillade mig at bemærke, at det ogsaa efter min Formening vil være i høi Grad forurettende mod de øvrige Stamhuusberettigede, dersom deres Stemme aldeles ikke blev hørt med Hensyn til Afhændelsen. Det er en Selsølg, at Medlejerne i Almindelighed maa have Ret til at give deres Mening tilkjende ved Dispositionen over den Eiendom, der er Gjensand for deres Medleie, og Medleiendommen er endogsaa ved en Klasse af de her omhandlede Godser antagen for at være saa stærk, at det i D. L. 5—2—65 hedder, at dersom Stamhuusbesidderen sælger eller pantsætter Noget af Godset, saa skal den nærmeste Successionsberettigede være berettiget til strax at tiltræde det. Nu at fravilge denne Lovbestemmelse i den Grad, at man tilstaaer den nuværende Besidder Frihed til aldeles uhindret og egenmægtig at disponere over Stamhuset, det forekommer mig dog vilde i høi Grad være misligt og med Hensyn til de almindelige Retsprinciper i høi Grad voveligt. Jeg troer ogsaa, at det er saa langt fra, at de nuværende Besiddere skulde kunne føle sig generede ved at der blev tilførdnet dem procuratores fideicommissi, at det forekommer mig, at det endog i høi Grad maa interessere dem at forebygge den Mistydning af deres Handlemaade, som vilde kunne flyde af, at de egenmægtig bestemte det Altsammen. Det forekommer mig, at den Besidder, der ikke havde denne Billighedsfølelse, han var langt fra den Mand, som man kan tillade at disponere over Familiens Eiendom eller over Bønderne. Jeg skulde verimod ansee det i høi Grad hensigtsmæssigt, ja endog nødvendigt, at § 2 maatte indeholde en Hentydning til eller endog en Bestemmelse om, at idet Besidderen til Ministeriet indsender Planen, skulde dermed tillige følge en Betænkning eller Erklæring af 2de af Regjeringen valgte curatores fideicommissi. Om end Ministeriet ikke maatte finde sig foranlediget til at tage deres Betænkning tilfølg, saa vilde den have det Gode, at den satte Ministeriet i Stand til rettere at be-

domme Forholdene, end det efter Paragraphen, som den nu foreligger, vilde være det muligt. Man har vel stærkt villet udhæve, at denne Plan, som er omtalt i § 2, ikke skulde være nogen Taxation. Nei! det er den i Virkeligheden heller ikke, den vil ialtsald blive meget uesterrettelig som Taxation; men, som Paragraphen er affattet, skulde jeg dog mene, at den i fuldeste Maade faaer en Taxations Virkninger. Der staaer jo udtrykkeligt, at naar Planen udviser en Capital, hvis Rente, beregnet til 4 pCt., idetmindste er liig Gjennemsnittsummen af Indtægterne for de sidste 20 Aar, saa skal Ministeriet meddele sit Samtykke, og jeg mener, at efter disse Udtryk maae de Bemærkninger, der ere gjorte om, at Ministeren skulde kunne indhente Erklæringer, staae i afgjort Strid med Paragraphens Ord. Med Hensyn til den Værdibestemmelse, som Sen indeholder, skal jeg ligeledes tillade mig at hyltre den Formening, at jeg troer, at den er i høi Grad mislig. Jeg kan nemlig for det Første ikke indsee, hvorledes det for at bedømme en Eiendoms nuværende Værdi skulde i mindste Maade kunne nytte at tage Hensyn til, hvad den har indbragt for 20 Aar siden. Det er bekjendt nok, at Agriculturen er fredebet betydeligt frem i de sidste 20 Aar, og at Eiendommens Værdi er bleven meget høiere end den Gang, og at deres Indtægter ogsaa derfor nu maae kunne ansees for at være mange Fold høiere. Men i det Hele taget kunne Indtægterne vist slet ikke lægges til Grund eller være Basis for Værdiberegningen (Nei!). Det er jo bekjendt, at der til mangfoldige Fæstegodser hører store Skove, betydelige Torvemoser, Leilighed til at have Teglblanderier osv., hvilket, ligesom nu Omstændighederne falde, i ikke ubetydelig Grad kunne forhøje Eiendommens Værdi. Det er Alt af Nytte, og der blev dog ikke taget mindste Hensyn dertil, naar man skulde følge Lovforslaget. Er altsaa den hele Værdibestemmelse i høi Grad uesterrettelig, til hvilken Nytte skulde man da have den? Det er efter min Formening ikke til den allermindste Nytte, at man indsender en saadan Plan til Ministeriet, som dog de ærede Talere, der have havt Ordet, selv have indrømmet aldeles ikke er paalidelig. Jeg kan ikke indsee nogen for-